

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania A. G.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych i Administracji w Warszawie
o wysokość emerytury policyjnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 czerwca 2024 r.,
skarg kasacyjnych odwołującej się i organu rentowego od wyroku Sądu
Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 20 czerwca 2023 r., sygn. akt III AUa 1434/21,

- 1) odmawia przyjęcia skarg kasacyjnych do rozpoznania,**
- 2) wzajemnie znosi koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie, wyrokiem z dnia 20 czerwca 2023 r., zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 16 lipca 2021 r. w punkcie 1 w ten sposób, że zmienił zaskarżoną decyzję Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie z dnia 4 sierpnia 2017 r. i ustalił (od 1 października 2017 r.) wysokość emerytury A. G. przy przyjęciu 0% podstawy wymiaru tylko za każdy rok służby od 1 października 1976 r.

do 19 maja 1983 r. i od 2 września 1985 r. do 31 lipca 1990 r., bez zastosowania ograniczenia do wysokości miesięcznej kwoty przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, oraz oddalił odwołanie od tej decyzji w pozostałej części (pkt 1); w pozostałej części oddalił apelację (pkt 2) i orzekł o kosztach procesu (pkt 3).

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyła skargą kasacyjną odwołująca się oraz pozwany.

Odwołująca się zaskarżyła wyrok w części, w jakiej przyjęto 0% podstawy wymiaru służby za każdy rok jej pełnienia. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania umotywowowała tym, że jest ona oczywiście uzasadniona, skoro Sąd odwoławczy zaprezentował inną wykładnię prawa niż standard interpretacyjny (III UZP 1/20, I USK 236/22, II USK 464/21). Po wtóre, w sprawie istnieje zagadnienie prawne, a mianowicie czy w świetle zasady proporcjonalności (art. 2 Konstytucji RP) za zgodne z zasadami kultury prawnej oraz racjonalności, a także rzetelnie i w sposób zrozumiały nieintensywne jest pozbawienie osoby, która służyła w strukturach wymienionych w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, prawa do dodatku z tytułu inwalidztwa, określonego w art. 15 ust. 4 tej ustawy, mimo nabycia przez nią prawa do świadczenia z tytułu służby po 31 lipca 1990 r.

Z kolei w skardze kasacyjnej organu rentowego (zaskarżono wyrok w części, w jakiej Sąd Apelacyjny pominął skutki wynikające z art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej) podniesiono, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na wyszczególnione powyżej zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego. W ocenie organu, naruszenie przepisów prawa materialnego wynika z tego, że Sąd odwoławczy nie zastosował powszechnie obowiązujących przepisów prawa materialnego, w szczególności art. 15c ust. 3 i art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, pomimo tego, że zakwalifikował służbę odwołującej się jako służbę na rzecz państwa totalitarnego w rozumieniu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podstawy przyjęcia skarg kasacyjnych do rozpoznania są aktualnie powszechnie znane, bowiem orzecznictwo ugruntowało wszelkie wątpliwości, jakie na tym tle mogą wystąpić, a stosowne przepisy k.p.c. nie podlegały zmianom. Nie ma zatem powodów, by obecnie szczegółowo powtarzać okoliczności, jakie musi spełnić wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w zakresie przesłanek wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W odniesieniu do skargi kasacyjnej odwołującej się nie sposób przyjąć, że ona jest w sposób oczywisty uzasadniona. W orzecznictwie Sądu Najwyższego (po wydaniu uchwały w sprawie III UZP 1/20) przyjmuje się, że art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy mógł zostać zastosowany w taki sposób, jak to uczynił Sąd drugiej instancji, to jest w oparciu o przynależność odwołującej się do określonej struktury jednostek tam wymienionych oraz na podstawie analizy akt osobowych i przebiegu kariery zawodowej w tej formacji oraz bez potrzeby ustalenia, czy w trakcie służby odwołująca się popełniła czyny godzące w prawa i wolności obywatelskie (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 października 2023 r., III USKP 48/23, LEX nr 3614535; z dnia 9 stycznia 2024 r., III USKP 102/23, LEX nr 3652059). Jednocześnie do okresu służby na rzecz totalitarnego państwa nie został wliczony okres urlopu macierzyńskiego, co świadczy tylko, że Sąd odwoławczy w płaszczyźnie stosowania prawa materialnego sprawę rozpoznał rzetelnie i nie dopuścił się zarzucanych mu uchybień.

Po wtóre, w sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne. Jest to widoczne przy szerszej perspektywie, gdy dostrzeże się, że podstawy wydania zaskarżonej decyzji nie stanowił art. 15 ust. 4 ustawy zaopatrzeniowej (skarżąca w apelacji nie zwalczała potencjalnej sankcji z tej normy wynikającej). Nadto ewentualne zagadnienie prawne aktualizuje się wtenczas, gdy odwołuje się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia. Tymczasem treść art. 15 ust. 4 ustawy zaopatrzeniowej jest klarowna i nie budzi wątpliwości interpretacyjnych, co oznacza, że – w razie zawieszenia sporu na tej podstawie – nie będzie trudności z określeniem wysokości świadczenia

emerytalnego funkcjonariusza. Oceny tej nie zmienia brak (jak twierdzi skarżący) odesłania z art. 15c ust. 2 tej ustawy do art. 15 ust. 4 ani włączenie do ciągu podstaw prawnych przepisu Konstytucji RP (art. 2).

W odniesieniu do skargi kasacyjnej organu rentowego, to oczywistości naruszenia prawa upatrywał on w spojrzeniu na skutki z art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej. Dana argumentacja (Sąd odwoławczy nie zastosował powszechnie obowiązujących przepisów prawa) jest obarczona wadą, gdyż pomija (i to w całości) szeroko rozwinięty w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wątek odnoszący się do prokonstytucyjnej wykładni przepisów prawa oraz standardów konwencyjnych. Zatem skarżący, chcąc wykazać podstawę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jest zobligowany do zanegowania pełnego wyводу Sądu Apelacyjnego, bo dopiero wówczas widoczne staje się (może stać się) oczywiste naruszenie prawa, a nie tylko jego fragmentu, części, która *per saldo* nie odpowiada dokonanej w sprawie indywidualnej wykładni prawa. Przeciwno założeniu pozwanego przemawia również wątek proporcjonalności, to znaczy chodzi o okresy wliczone do emerytury, które nie obejmowały służby na rzecz totalitarnego państwa.

Oczywiście sądy i inne organy stosowania prawa nie mają kompetencji do orzekania o niekonstytucyjności przepisu ustawy i odmowy jego stosowania (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 stycznia 2001 r., P 4/99, OTK 2001 nr 1, poz. 5; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2002 r., V CKN 1456/00, LEX nr 57237; z dnia 16 kwietnia 2004 r., I CK 291/03, OSNC 2005 nr 4, poz. 71; Rzeczpospolita 2005 nr 5, s. 4, z glosą K. Grzesiowskiego; Gdańskie Studia Prawnicze-Przegląd Orzecznictwa 2005 nr 4, poz. 22, z glosą M. Jasińskiego; z dnia 24 listopada 2015 r., II CSK 517/14, LEX nr 1940564). Niemniej orzekanie o zgodności ustaw z Konstytucją (art. 188 pkt 1 ustawy zasadniczej), co niewątpliwie należy do wyłącznej kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, nie jest tożsame z oceną konstytucyjności przepisu mającego zastosowanie w konkretnej sprawie rozstrzyganej przez sąd. Sąd jest obowiązany do oceny konstytucyjności przepisu ustawy w ramach ustalania, który przepis obowiązującego prawa będzie zastosowany do rozstrzygnięcia danego stanu faktycznego w indywidualnej sprawie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2017 r., I UK 325/16, LEX nr 2389585). Przeto odmowa zastosowania przepisu ustawy uznanego przez sąd za

sprzeczny z Konstytucją nie narusza kompetencji Trybunału Konstytucyjnego i nie ma bezpośredniego związku z tymi kompetencjami. Uznanie, że sądy powszechne nie są uprawnione do badania zgodności ustaw z Konstytucją, a w konsekwencji do zajmowania stanowiska w kwestii ich zgodności, jak też niezgodności z ustawą zasadniczą, jest wyraźnie sprzeczne z art. 8 ust. 2 Konstytucji (por. też uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2001 r., III ZP 12/01, OSNAPiUS 2002 nr 2, poz. 34). W końcu dany problem został już wyjaśniony w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. wyroki: z dnia 16 marca 2023 r., II USKP 120/22, OSNP 2023 nr 9, poz. 104; z dnia 18 kwietnia 2023 r., I USKP 40/22, OSNP 2023 nr 11, poz. 126 i z dnia 17 maja 2023 r., I USKP 63/22, LEX nr 3563400), to jest w powołanych orzeczeniach wyjaśniono motywy przemawiające za odmową zastosowania art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej, gdy funkcjonariusz staż emerytalny wypracował po 1990 r.

Sumując powyższe, Sąd Najwyższy orzekł z mocy art. 398⁹ § 2 i art. 102 k.p.c.

[SOP]

[ał]